

דיבייט בנושא מעורבות יהדות התפוצות במדיניות ישראל

יערה סלמון מיכאלי

נימוקים בעד מעורבות של יהודי התפוצות בענייני ישראל:

1. החלטת האו"ם מ-29.11.1947 תוכנית החלוקה 181, קבעה שהמדינה שתקום תהיה מדינה יהודית לעם היהודי ולכן עסקה באפשרות של עליה של יהודים למדינה היהודית. יהודים המתגוררים בעולם רואים את מדינת ישראל כמדינתם לכן הם חשים שיש להם זכות להיות מעורבים בהחלטות שעומדות להתקבל בה.
2. הכרזת העצמאות קבעה שמדינת ישראל היא מדינה יהודית ולא רק לתושביה היהודיים של ארץ ישראל אלא לכל היהודים שהם אזרחים פוטנציאליים של המדינה. לכן, מדינת ישראל היא מדינתו של העם היהודי כולו ומותר ליהודי העולם להתערב ולנסות להשפיע על החלטות של ממשלת ישראל בשאלות שונות.
3. מדינת ישראל בשעת מצוקה פנתה ופונה ליהודי העולם בקריאה לעזרה פוליטית, כלכלית בפניה זו היא מצביעה על הזהות הלאומית האתנית והדתית ועל הרגש הלאומי של היהודים בתפוצות, לכן אי אפשר להסתפק בבקשת עזרה ולא לתת ליהודי העולם להתערב בנעשה במדינה.
4. החלטות של ממשלת ישראל משפיעות על מצבם של אזרחי ישראל וגם על מצבם של יהודים שאינם אזרחיה ואינם מתגוררים בה. גורלה של מדינת ישראל שזור בגורלם של יהודי התפוצות זאת כיון שמדינת ישראל היא מדינת לאום = מדינתו הלאומית של העם היהודי, כיון שיש קשרי משפחה ודם בין יהודים המתגוררים בישראל לבין יהודים המתגוררים מחוץ לישראל. כיון שיש קשרים דתיים בין היהודים ויש קשר בין דת ולאום ביהדות. כך שהחלטה המתקבלת בישראל, למשל בשאלה מיהו יהודי, משפיעה על הזהות היהודית של יהודי התפוצות.
5. אחת המטרות של מדינת ישראל היא לעודד את הקשר בין ישראלים השוהים בחו"ל שהם אזרחיה של המדינה לבין מדינת ישראל ולגרום להם לשוב ארצה. לכן, יש לאפשר להם להשתתף בתהליכי קבלת החלטות בישראל כולל השתתפות בבחירות גם בעת שהותם במדינות נכר. כך נוהגות כ-80 מדינות דמוקרטיות מעניקות זכות בחירה לאזרחיהם הנמצאים בחו"ל. אחת מהן היא ארה"ב המאפשרות לאזרחיה השוהים במדינות אחרות להשתתף בהצבעת בבחירות.

נימוקים נגד מעורבות של יהודי התפוצות בענייני ישראל:

1. ההחלטות של כנסת ישראל וממשלת ישראל משפיעות על האזרחים החיים במדינה על מימוש זכויותיהם לדוגמה: לחיים ולביטחון, על זכות הקניין שלהם. היהודים, שאינם חיים במדינה לא מושפעים ישירות מההחלטות וזכויותיהם אינן נפגעות או ממומשות על ידי החלטות הכנסת והממשלה בישראל.
2. עקרון שלטון העם, שהוא בסיסה של הדמוקרטיה, מעניק לאזרחים את הסמכות להחליט מי ינהל את המדינה בשמם, את היכולת לקבל החלטות, יהודי התפוצות אינם חלק מציבור האזרחים ולכן אין להם זכות להתערב בקבלת החלטות של רשויות השלטון בישראל, שנבחרו על ידי ציבור האזרחים במדינה. היהודים הללו הם אזרחי מדינות אחרות ושם ביכולתם להשפיע ולקחת חלק בחיים הפוליטיים כחלק מזכויות האזרח שלהם.
3. יהודי התפוצות אינם מתגוררים בארץ, לכן מידת הידע שלהם וההכרה שלהם את המציאות הישראלית, את המערכת החברתית והפוליטית בישראל אינה מספקת. הזכות המוענקת לאזרחים לקחת חלק בחיים הפוליטיים, החברתיים והכלכליים יונקת, בין היתר, מתוך ההכרה שאזרחים מעורבים מכירים את המערכת שבה הם חיים ולכן זכותם להשפיע עליה.
4. אזרחי כל מדינה דמוקרטית זכותם ואף חובתם האזרחית להיות מעורבים בתהליכי קבלת החלטות. מתן זכות מעורבות ליהודי התפוצות עלול לפגוע בזכויות של האזרחים הלא יהודים בישראל, שמשקלם בקבלת החלטות יצטמצם. כך עלולה להיפגע זכותם לשוויון במדינה. הם אינם יכולים להביא את בני משפחותיהם הערבים, שאינם מתגוררים בישראל, לתמוך בהם ובעמדות שלהם. כמו כן, מעורבות כזו עלולה להעמיק את השסע הלאומי בין יהודים לערבים בישראל שיחוש שהיכולת שלהם להשפיע במדינה שלהם הולכת ופוחתת בשל מעורבות של אנשים שאינם כלל אזרחי המדינה.

דיבייט בנושא מעורבות יהדות התפוצות במדיניות ישראל

יערה סלמון מיכאלי

הצעת ראש הממשלה להעניק זכות הצבעה בבחירות לכנסת גם לישראלים השוהים בחו"ל עוררה דיון נרחב על מידת ההשפעה שיש לתת בידי יהודים שהתוצאות אינן נוגעות ישירות אליהם. YNET קיימו בשנת 2010 סקר על סוגיות בהקשר זה ואלו היו תוצאותיו:

✚ לאזרח ערבי-ישראלי יש יותר זכויות מליהודי בניו-יורק

56% כפרו באמירה (35% "כלל לא מסכימים" ו-21% "לא כל-כך") ומנגד 40% תמכו בה (25% "די מסכימים" ו-15% "מאוד"). 4% טענו כי אין להם דעה בעניין. בעוד ש-50% מהחילונים סברו שלערביי ישראל זכויות אזרחיות עדיפות על אלה של יהודי העולם - רוב מובהק של המסורתיים, הדתיים והחרדים חשב אחרת.

✚ לכל יהודי התפוצות, ללא קשר לאזרחות, זכות הצבעה

75% התנגדו לאמירה (54% "כלל לא מסכימים" ו-21% "לא כל-כך"), ורק 22% הסכימו עמה (12% "די מסכימים" ו-10% "מאוד"). ל-3% הנותרים אין דעה בעניין. בחלק זה בלטו החרדים לעומת המגזרים האחרים, והיו היחידים התומכים בהענקת זכות הבחירה גם ליהודי שאינו אזרח המדינה (50%). שיעור המתנגדים בקרב הדתיים, המסורתיים והחילוניים נע בין 72 ל-73 אחוז.

✚ כל יהודי בעולם יוכל להצביע בשאלות גורליות

למשתתפים הוצגו נושאים כגון "חוק השבות" או "מעמד הכותל והר הבית", וגם הפעם גברו המתנגדים: 62% היו נגד ההצעה (40% "כלל לא מסכימים" ו-22% "לא כל-כך") ו-33% (22% "די לא מסכימים" ו-11% "מאוד לא") היו בעדה. הפעם נרשמה תמימות דעים בין כל המגזרים, אם כי במגזרים הדתי והמסורתי - המתנגדים היו כמעט שקולים לתומכים בהצעה.

✚ חוק השבות מיושן וצריך לבטלו

69% לא מסכימים עם אמירה זו (44% "כלל לא" ו-25% "לא כל כך"). לעומתם, 27% דווקא כן סבורים כך (17% "די מסכימים" ו-10% "מאוד"). גם בנושא זה נמצא רוב למתנגדים בכל אחד מהמגזרים - חרדים (60%), דתיים (75%), מסורתיים (69%) וחילונים (69%).